

Josef Hrdlička: Autobiografie Jana Nikodéma Mařana Bohdaneckého z Hodkova

O EDICI

Autorem publikace Autobiografie Jana Nikodéma Mařana Bohdaneckého z Hodkova je Josef Hrdlička. Byla publikována v roce 2003 ve 3. svazku edice Monographia Historica. Tato edice vznikala od roku 2000 do roku 2016 a zatím v ní vyšlo 16 svazků. Je vydávána Filozofickou fakultou Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Mezi další editory například patří Pavel Král, Josef Grulich a další. Edice se zabývá novověkou společností, důraz klade na českou šlechtu, venkov a zpracovává zejména prameny osobní povahy. V minulosti byl rukopis uložen v Zemském archívu v Praze, později ho do svých sbírek zakoupilo Národní muzeum a v současnosti se nachází ve Sbírce rukopisů Archivu Národního muzea v Praze.

EDITOR

Doc. PhDr. Josef Hrdlička, PhD. se narodil 17. února 1972 v Jindřichově Hradci. Je to český historik působící v Ústavu archivnictví a pomocných věd historických Filozofické fakulty Jihočeské univerzity. Odborně se zabývá dějinami novověku se zaměřením na problematiku sociálních vztahů na raně novověkých šlechtických panstvích a ve vrchnostenských městech, zejména na příkladu politické komunikace a náboženského života. Mezi jeho další publikace patří Dvory velmožů s erbem růže: všední a sváteční dny posledních Rožmberků a pánů z Hradce nebo Hodovní stůl a dvorská společnost: strava na raně novověkých aristokratických dvorech v českých zemích (1550-1650).¹

MAŘANOVÉ BOHDANECKÍ Z HODKOVA

Patřili k urozením příslušníkům raně novověké pobělohorské vrchnostenské byrokracie. Jiří Mařan Bohdanecký byl podle záznamu pážetem (mladším dvořanem) v Jindřichově Hradci. Poté jeho životná cesta nasledovala do české komory jako koncipista, odkud odešel k nejvyššímu bernímu úřadu.

Jediný syn Jiřího Mařana Bohdaneckého byl Jan Nikodém. On také jako jeho otec byl v byrokratickém prostředí, byl spjatý výhradně s slavatovským rodem, v jejichž službách pobýval jako správce jejich venkovských statků. Následně se ujal místa pivovarního písaře ve vrchnostenském pivovaru v Jindřichově Hradci. Poté odešel na pozici důchodního písaře jindřichohradeckého panství. Po rozsáhlé obměně nejvyšších správních úřadů byl vyjmenován hejtmánem jihomoravského panství Telč.²

O SAMOTNÉM RUKOPISU

V době raného novověku není velký počet autobiografií, které by se zabývaly urozenými, či neurozenými. Výjimku tvoří autobiografie Jana Nikodéma Mařana Bohdaneckého z Hodkova, jehož rukopis se však nezachoval. Lze usuzovat, že dochovaný rukopis (avšak s chybami) byl sepsán v 2. pol. 18. st. neznámou osobou. Rukopis je rozdělen do 2 částí. V první stručnější části, nazvané Paměť první, hovoří v 1. osobě jeho otec Jiří Mařan Bohdanecký. Teprve ve druhé části, nesoucí název Paměť druhá, již promlouvá Jan Nikodém.

Mařanovská autobiografie zahrnuje události let 1464-1689; zahajuje jí zpráva o vydání privilegia, jímž měl český král, Jiří z Poděbrad, povýšit Bohuchvala Mařana Bohdaneckého do rytířského stavu. Poslední záznam se vztahuje k úmrtí Jan Jiřího Jáchyma Slavaty. Nejvíce záznamů si ale všímá událostí z let 1678-1689. Důvod proč ji Jan Nikodém začal psát, nepochybně souvisel se snahou o naplnění

¹PÁNEK, Jaroslav; VOREL, Petr, a kol. *Lexikon současných českých historiků*. Praha ; Pardubice : Historický ústav Akademie věd České republiky ; Sdružení historiků České republiky (Historický klub) ; Východočeské muzeum, 1999. s. 184.

²Hrdlička, Josef : *Autobiografie Jana Mařana Bohdaneckého z Hodkova*. České Budějovice 2003, s. 22 – 32.

jedné z nedílných součástí uvažování raně novověkých urozených, již bylo **prokazování nepřetržitosti urozenosti vlastního rodu**.

Autobiografie Jana Nikodéma Mařana Bohdaneckého z Hodkova byla zamýšlena jako jakési naučení, vyjádření životních postojů a zásad, podle kterých se měli jeho potomci řídit a dodržovat je. Stala se výrazem jeho výjimečnosti, v níž ho utvrzovala kariéra ve službách aristokratického rodu, neformální přátelské vztahy s urozenými obyvateli království, dosažená osobní čest i urozenost vlastního rodu. Byl to on, kdo za pomoci významných patronů dosáhl vydání listiny, v níž mu Leopold I. potvrdil příslušnost k "*pravému*" rytířskému stavu. Společně s tím stvrdil i platnost rodové fikce o spříznění Mařanů Bohdaneckých se středověkým rytířským rodem Bohdaneckých z Hodkova, jehož nejstarší známí příslušníci pocházeli z počátku 14. století, přičemž v mužské linii rod vymřel roku 1620. Současně jím sestavená autobiografie bohatě dokládala takové události a společenské kontakty, jež měly Mařanovým potomkům doložit jeho mimořádné vlastnosti, zásluhy a úspěchy, kterými přispěl do generacemi budované pokladnice rodové cti.